UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Qvi Clerici Vel Voventes matrimonium contrahere possunt. Titvlvs VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62915

Visual Library

non erant, ſed ab uno examinatorum tunc contra eos fuit fortiter obviatum, & ob hoc mulier poſtulabat, ut iidem teſtes vel alii ſuper eiſdem capitulis iterum audirentur: tunc autem hac novitate commotus ſequentem diem partibus præfixiſti, quibus in tua præſentia conſtitutis, omnes examinatores convocari juſſiſti, ſub interminatione anathematis illos obteſtans, ut dicerent ſi eſſent illæ veræ atteſtationes, quibus obviaverant teſtes, qui continuò alias atteſtationes in medium produxerunt: quibus cùm per advocatum viri fuiſſet objectum, ſicut prioribus fuerat obviatum; poſt allegationes multiplices ſecundæ atteſtationes à partibus admiſſæ fuerunt, & cum atteſtationibus uni poſtea publicatæ. Porrò cùm mulier illi præcipuè articulo inſiſtebat, quòd ante renunciationem ſponſalium & poſt, idem vir carnaliter eam cognoverat, & ex ea filiam procreaverat, & proprio nitebatur oſtendere juramento. Quia verò ſuper his non ſolùm opiniones varias ſed contrarias accepiſti, & ad magiſterium ſed. Apoſtol. recurrens, humiliter poſtulaſti, quid ſentiendum ſit in talibus edoceri.]

CAP. VII.

Si in contractu matrimonii apponitur conditio turpis vel impoſſibilis, habetur pro non adjecta, niſi ſit contra ſubſtantiam matrimonii, quia tunc vitiat contractum. hoc dicit, capitulum notabile, & multum allegabile.

Gregorius IX.

SI conditiones *a* contra ſubſtantiam conjugii inſerantur, putà ſi alter dicat alteri: Contraho tecum ſi generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam honore vel facultatibus digniorem, aut ſi pro quæſtu adulterandam te tradas, matrimonialis contractus quantumcunque ſit favorabilis, caret effectu. Licet aliæ *b* conditiones appoſitæ in matrimonio, ſi turpes aut impoſſibiles fuerint, debeant propter favorem ejus pro non adjectis haberi.

QVI CLERICI VEL VOVENTES matrimonium contrahere poſſunt.

TITVLVS VI.

CAP. I.

Diaconus vel Subdiaconus matrimonium contrahere non poſſunt, & ſi contraxerint, etiam ſi ſint facti irregulares, debent ſeparari.

Alexander III. *Rhemen. Archiepiſcopo.*

DE Diacono *c*, qui in Sabbatho ſancto alium Diaconum vulneravit, & uxorem accepit, hoc tuæ prudentiæ reſpond. quòd ſi contrito & humiliato corde ad eccleſiam redire voluerit, dimiſſa illa, quam accepit in uxorem, & abſolutione obtenta, injuncta *d* ſibi pœnitentia de utroque exceſſu, poſt eam peractam diſpenſativè poteris ei Diaconatus officiũ reddere, & ſi perfectæ vitæ & converſationis fuerit, eum in Preſbyterum ordinare. Subdiaconum autem, ſive hominem interfecerit, ſive non, matrimonium non poſſe contrahere, ſacrorum canonum cenſura demonſtrat.

CAP II.

Subdiaconus matrimonium contrahere poteſt.

Idem *Cenoman. Epiſcopo.*

EX literarum *e* tuarum tenore accepimus, quòd lator præſentium in Subdiaconatus officio conſtitutus, quandam ſibi in conjugium copulavit, quam eundem abjurare feciſti. Super quo pru. tuam in Domino commendamus, mandantes, quatenus ſi ad monaſticum *a* ordinem tranſire voluerit, & tibi poſt laudabilem converſationẽ ipſius viſum fuerit, eum ad majores ordines promoveri concedas: quòd *b* ſi ad religionẽ ſe transferre noluerit, eum neque in Subdiaconatu miniſtrare, ne ad ulteriores permittas ordines promoveri, in minoribus tamen ordinibus poterit miniſtrare.

CAP. III.

Votum ſolenne impedit & dirimit matrimonium poſt contractum: votum ſimplex tantùm impedit contrahendum, ſed non dirimit poſt contractum.

Idem *Vigorien. c Epiſcopo.*

MEminimus *d*: [1 *& infrà.*] Reſpondem. quòd ſi quiſquam, qui ſe religioni devovit, & habitu ſuſcepto profeſſionem fecit, poſtmodum ſibi aliquam copulaverit, eſt cogendus ab ea recedere, & ad eccleſiam, cui ſe contulit, ſine contradictione tranſire. Verùm ſi nec habitum ſuſcepit, nec profeſſionem, ſed votum ſolummodo fecit, & ſe ad religionem tranſiturum promiſit: licet poſtea matrimonium contraxerit, non eſt cogendus ad religionem tranſire, & matrimoniale votum reſcindere.

[1 *Nos ex parte tua quæſtionem hujuſmodi audiſſe, ſ. utrum illi qui ſe ad religionem coram Epiſcopo devoverunt tranſituros, & habitum religionis ſuſcipiunt, ſi poſtmodum uxores duxerint, cogendi ſint eas dimittere, & ad eccleſiam, cui ſe contulerant, redire.*]

CAP. IV.

Suſceptio habitus profeſſorum extra religionem à non habente poteſtatem incorporandi religioni, impedit in dubio matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum. h. d. ſecundùm intellectum, quem tenet Pannormitanus.

Idem *Lucen. Epiſcopo.*

COnſuluit *e* nos tua fraternitas, quid faciendum ſit de Nobili muliere, quæ veſtibus præcioſis abjectis, mutavit habitum, & de manu Presbyteri velamen aſſumpſit, ſed non renunciavit propriis, nec intravit clauſtrum, nec in manu alicujus Epiſcopi, Abbatis vel Abbatiſſæ, aut ſuper altare profeſſa eſt, vel obedientiam promiſit: poſtmodum verò elapſo anno (abjecto religionis habitu) cuidam nobili nupſit. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd ſicut ſimplex votum *f* matrimonium impedit contrahendum, & non dirimit jam contractum: ita habitus ſine profeſſione ſuſceptus, ne contrahatur impedit, ſed contractum nequaquam diſſolvit.

CAP. V.

Votum caſtitatis de præſenti impedit matrimonium contrahendum: eccleſia tamen ex cauſa matrimonium contrahi quandoq; permittit. h. d. inhærendo literæ.

Idem.

VEniens *g* ad præſentiam noſtram M. eremita propoſuit, quod I. mulier cuidam viro abſenti fide data ſe nupturam promiſit, ſed poſtmodum audiens plura de ſeveritate ipſius, ei noluit copulari. Cùm itaq; timeret ne illi nubere cogeretur, in manibus ſuis votum continentiæ promiſit, non tamen locum aut veſtem mutavit, quo audito vir aliam ſibi copulavit. Nos itaque attendentes tutius eſſe ut præfata mulier poſt fidem & votum ſimpliciter oblatum matrimonium contrahat, quàm fornicationis reatum incurrat: mandamus, quatenus ſi plus non proceſſit, ſibi de fide mentita & voto violato congruam ſatisfactionem indicas, & ei cui vult nubendi in Domino licentiam tribuere, non poſtponas.

---

a *Illuſtris eſt hæc decret. de cujus intellectu præter D. Scotum lib. 4. diſt. 29. q. 2. art. 2. & 3. Adrianum ſuper 4. q. 7. de matr. & Covarruviam citatum ſuper gloſſ. ca. præcedentis.* b *licet aliàs.* c *Ca. 1. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. Later. p. 26. ca. 21.* d *al. ita: injuncta quoque ſibi.* e *Ca. 2. eod. tit. in 1. compil. & poſt Conc. part. 50. ca. 59.*

a *Vox monaſticum, deeſt in omnib. manuſcr.* b *al. qui ſi ad religionem ſe conferre.* c *VVigorienſ. al. VVigorn.* d *Ca. 6. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateran. p. 6. c. 9.* e *Ca. 7. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. Lateran. p. 45. c. 4.* f *Vid. omninò citatos paulò ante c. meminimus. eod. tit.* g *C. 8. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. part. 4. c. 10.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAP. VI.

Votum ſimplex impedit ſponſalia de futuro, non autem dirimit matrimonium ſequens: ſecus in voto ſolemni.

Celeſtinus III.

RVrſus *a* quidam votum caſtitatis emittens, juravit ſe quandam ducturum poſtea in uxorem. Vnde à fraternitate tua requiſiti arbitramur, quòd cùm ſimplex votum apud Deum non minus obliget, quàm ſolenne: pro eo quòd juravit temerè, pœnitentiam agat, & votum, quòd Deo fecit, ſtudeat obſervare. Quòd ſi poſtquam hujuſmodi præſtitit juramentum, ad nuptias proprio motu convolaſſet: cùm votum ſimplex matrimonium impediat contrahendum, non tamen dirimat jam contractum, nihil ambiguitatis quæſtio tua continere videtur.

CAP. VII.

Votum ſolenne impedit & dirimit matrimonium poſt contractum.

Innocentius III. *Libonen. & Colimbrien. Epiſcopis.*

INſinuante *b* I. Nobili muliere noſtro eſt Apoſtolatui reſeratum, quòd à quibuſdam curialibus fuit Regi Legionien. pro ipſius copula ſupplicatum: quòd cùm ad conſanguineorum ejus notitiam perveniſſet, ut maritum acciperet, ei ſub obteſtatione regia ſuggeſſerunt: ipſa verò quòd tunc nollet nubere proteſtans, conſilium accepit ab eis, quòd votum emitteret caſtitatis, quòd in manibus cujuſdam de fratribus ſancti Aug. fecit, eo adjecto tenore, ut in domo propria cum omni ſubſtantia ſua remaneret. Sanè in ejuſdem ordinis habitu biennio pòſt permanſit, licet id ſe invitam feciſſe adſerat, & coactam non tam metu Regio quàm parentum: [1 & ſ.] Tandem attẽdens, quòd invita votum emiſerit, eo dimiſſo de parentum conſilio, P. Michaëli *c* publicè fuit matrimonialiter copulata: de quo *d* quatuor ſuſtulit filios tempore procedente: [2 & ſ.] Nos igitur attendentes, quòd in emiſſione voti, quod præceſſit, nulla vel modica coactio adfuiſſet, quam patientia & perſeverantia ſequentis temporis penitus profugavit, & quod ſequens conjunctio potius iniqua fuit, & violenter extorta: mandamus, quatenus ſi præmiſſis veritas ſuffragatur, præfatam mulierem ad malè dimiſſum religionis habitum readſumendum, & ſervandum quod vovit, monere & inducere procureris & (ſi opus fuerit) per cenſuram eccleſiaſticam coërcere.

[1 *Poſt hæc eidem Regi quod fecerat indicavit, quod approbans vetuit, ne quis ea nolente domum intraret ipſius, vel exinde aliquid exportaret. Interim verò tempore modico elabente P. Curalis regias literas ſecum portans, & F. Ferrandi dictæ mulieris domum intrantes, ut ipſe P. vi ſaltem eam duceret in uxorem, acceperunt ab ipſa quòd ſi eam idem P. duceret ipſius manibus interiret. Poſtea verò dimiſſis domo & omnibus quæ habebat, in domo cujuſdam Iudæi per tres, in eccleſia verò S. M. de Neiga per ſex latuit ſeptimanas, ita quòd exinde propter neceſſitates humanas etiam egredi non auderet, tandem ſe coactam videns & omnibus deſtitutam, &c.*

[2 *Verùm quia ſalutem animæ deſiderat omnibus anteferre, ac metuens quod hujuſmodi conjunctio licita non exiſtat, quid ſuper his tenere debeat, edoceri reſponſo noſtro ſuppliciter poſtulavit.*]

DE EO, QVI DVXIT IN MATRIMONIUM, quam polluit per adulterium.

TITVLVS VII.

CAP. I.

Si quis vivente uxore contrahit cum ſecunda hoc ignorante, prima mortua, ad ſui petitionem non ſeparabitur à ſecunda.

Alexander III. *Abbati ſancti Albani.*

PRopoſitum *a* eſt nobis, quòd vir quidam uxorem habens, ſibi aliam hujuſmodi rei inſciam copulavit: ſed prima mortua nititur diſcedere à ſecunda: [1 & infrà.] Licet autem in canonibus habeatur *b*, ut nullus copulet matrimonio, quàm prius polluerat adulterio, & illam maximè, cui fidem dederat uxore ſua vivente, vel quæ machinata eſt in mortem uxoris: quia tamen præfata mulier erat inſcia, quòd ille aliam haberet uxorem viventem, nec dignum eſt, ut prædictus vir, qui ſcienter contra canones venerat, lucrum de ſuo dolo reportet: conſultationi tuæ taliter reſpondem. quòd niſi mulier divortium petat, ad petitionem viri non ſunt aliquatenus ſeparandi.

[1 *Aſſerens quòd uxore vivente, eam non licuit ſibi copulare.*]

CAP. II.

Si vivente prima uxore & non cognita, quis contraxit cum ſecunda ſcienter, & eam cognovit, etiam mortua prima, ſecundam habere non poteſt: ſecus ſi prima erat non legitima uxor.

Idem *Abbati de fontibus.*

SIgnificavit *c* nobis O. Andegavenſis: [1 & infrà.] Mandamus, quatenus ſi conſtiterit quòd eidem O. tanta vis illata fuerit, quòd non ſpontè in primam conſenſerit, nec poſt præſtitum juramentum ipſam carnaliter cognoverit, propter hoc non dimittes, quin ad aliam, quam poſtea in uxorem accepit, revertendi liberam tribus facultatem. Alioquin ſibi ne ad ſecundam revertatur ſub interminatione anathematis inhibens, des ei licentiam ducendi aliam uxorem.

[1 *Parochianus Eboracen. eccleſiæ per VV. de Raman. qui eſt ex hac luce ſubtractus, capiens eum, tamdiu in vinculis ferreis & carcere tenuit, donec ipſum jurare coëgit, quòd A. mulierem duceret in uxorem. Cùm autem vincula & carcerem evaſiſſet, aliam uxorem accepit, de qua filios procreavit. Poſtea verò idem O. à præfata A. coram ven. fratre n. Eboracen. Archiepiſcopo Apoſtol. ſed. leg. tractus eſt in cauſam, coactus eſt juramento ſervare, quòd ad illam quam ſponte in uxorem acceperat, non accederet, donec lis eſſet judicio eccleſiaſtico terminata. Cæterùm quia priuſquam de cauſa cognoſcitur legitimè, prænominata A. diem clauſit extremum, prædictus O. ad eandem, de qua filios habuit, reverti non audet, inde eſt quòd d. v. p. A. ſ.*]

CAP. III.

Non poteſt quis cum illa contrahere, quam uxore vivente cognovit, ſi machinata fuit in mortem uxoris.

Idem *Baranen. Epiſcopo* d.

SVper hoc *e* quod quæſiviſti, an liceat alicui cum ea contrahere matrimonium, quam uxore ſua vivente ſibi de facto matrimonio copulavit: Taliter reſpondemus, quòd ſi adultera eſt in mortem uxoris aliquid machinata, ſive fidem dedit, ſive non, quòd ea defuncta hanc eſſet ducturus, ſecundùm canones ab ejus conſortio prohibetur, & hæc prohibitio perpetuò eſt ſervanda.

CAP. IV.

Qui vivente uxore, etiam ab eo ſeparata quoad torum, ſecundam conſciam duxit uxorem, prima mortua ſeparabitur à ſecunda, ſed cum alia contrahere poterit.

Clemens III.

EX literarum *f* tuarum inſinuatione accepimus,

a *Cap. 2. eod. tit in 2. compil.* b *Cap. 1. eod. tit. in 3. compilat. vid. Scotum 4. ſent. diſt. 38. quæſt. 2. art. 2. & citatos in præcedent. capitulis.* c *aliàs Michaëlis P. filio Michaëlis.* d *In antiqua comp. de qua, &c.*

a *Cap. 1. eod. tit. in 1. compilat. & poſt Concil. Lateran. part. 6. ca. 1. vid. Magiſtr. 4. ſent. diſtinct. 35. §. ſolet etiam quæri.* b *al. habeatur expreſſum.* c *Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateranen. part. 6 ca. 13.* d *Bavaren. al. Banaten. ſed Beluacen. Bajonen. Batonien. & Baren. cætera rejicienda ſunt.* e *Ca. 1. eod. tit. in 1. compilat. & poſt Concil. Lateran. p. 6, c. 16.* f *Cap. 1. eod. tit. in 2. comp.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN